

Mis toimub, sõber Soome?

Kas peaksime olema tänulikud, et üks, mis oli seniajani meie töörändajatele pea täielikult suletud, paotub Soome valitsuse viimase otsusega vähemalt irvakile? Olgugi et soomlased pikendasid riiki sisenemise piiranguid 27. juunini, saavad alates järgmisest nädalast töörändajad taas reisida kodumaale ja tööle tagasi, kuid seda ainult lennukiga.

Kas Soome riik pole mitte koroonaviirusest tulenevat ohtu rahva tervisele kasutama osa võõrtöötajate pitsitamise ettekäändena, tuleb küsida mitte ainult seetõttu, et on äärmiselt raske mõista, miks on lennukis turvalisem reisida kui suurtel, avatud välitegiga laevadel. Näiteks ei põlanud Soome viirusekriisi ajal ära sinna tööle suundunud elutähtsate teenuste osutajaid kasvõi Eestist.

Ainult lennuliikluse lubamine on arusaadavalt ärritanud laevandusettevõtteid mõlemal pool lahte. Võita on sellest olukorrast õieti vaid uusi väljumisi avaval Finnil. Kalevipoeg, kes on perest rohkem kui pool aastat lahus olnud, on kahtlemata nõus maksma kõrgemat lennupileti hindagi, ent peab tulevikuplaane seades tõsiselt kaaluma, kas otsib uue töö kodumaal või lepib poolvägisi kaela langeva Soome maksuresidendi staatusega.

Ent naabri poolt tillitatuna ei tunne end mitte ainult Eesti, vaid kogu Euroopa Liit, mis on kokku leppinud nii töötajate vabas liikumises kui ka reisimistingimustes – seda pandeemiast taastuvas maailmas.

Kas jää on liikumas vähemalt nüüd, kui peaminister Kaja Kallas kohtus Soome suursaadikuga, väljendamaks ühiselt kokku lepitud reeglite eiramise asjus pahameelt? Õnneks pole enam kuigi kaugel ka Soome kohalikud valimised, mis on poliitikuil ilmselt tagasi hoidnud teatud samme astumast.

Kas jää on liikumas vähemalt nüüd, kui peaminister Kaja Kallas kohtus Soome suursaadikuga, väljendamaks ühiselt kokku lepitud reeglite eiramise asjus pahameelt? Õnneks pole enam kuigi kaugel ka Soome kohalikud valimised, mis on poliitikuil ilmselt tagasi hoidnud teatud samme astumast.

ANDRES VARUSTIN

VÄLJAANDJA AS Ohtuleht Kirjastus Narva mnt 13, 10151 Tallinn
Klientiteenindus tel 666 2233
kliend@ohtuleht.ee, www.ohtuleht.ee

TRÜKK AS Kroonpress, Tähe 133, 51013 Tartu

TELLIMINE JA KOJUKANNE tel 666 2233, tellimine@ohtulehtkirjastus.ee, pood.ohtuleht.ee

REKLAAM JA KUULUTUSED tel 614 4100, faks 614 4050, reklaam@ohtuleht.ee, kuulutused.ohtuleht.ee

Kõik Ohtulehes avaldatud artiklid, fotod ja illustratsioonid on autoriõigusega kaitstud teosed, mille kasutuse reeglid on sätestatud autoriõiguse seaduses. Rõhutame, et nende reprodutseerimine ja levitamine ilma AS Ohtuleht Kirjastuse kirjaliku nõusolekuta on keelatud. Toimetusel on õigus kaastööd nende selguse huvides toimetada ja lühendada. Kaastööd ei tagastata ega reitenseerita. Toimetuse aktsioonid ei ole isiklikult kohale toimetatud või tähtsate postiga toimetusele saadetud ühendusi ja vastulauseid. Isikuandmetega seotud küsimustes palume pöörduda aadressil isikuandmed@ohtuleht.ee. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eall.ee või tel 646 3363.

ARVAMUS.OHTULEHT.EE

Toimetaja Elis Kusma
Tel 614 4028
elis.kusma@ohtuleht.ee

Estonia juurdeehituse parki kattes saaks par

Debatt Estonia juurdeehituse üle kippus pärast puhkemist esialgu veidi viltu veerema. On arusaadav, miks muinsuskaitjad rahvusoperi plaane nähes murelikuks muutusid, kuid pärast maheskiisi avaldamist meedias ilmus siin-seal välja ka valjuhäälsed „eksperte“, kes nahu-tasid arhitekthe kuubiku(te) eest, millel pole aga (minu teada veel olematu) arhitektuurse lahendusega midagi pistmist peale mõõtmete ja paigutuse.

Loodetavasti pole liiga hilja keskenduda sellele, mis on praegu esmatähtis ja mida „kuubikuga“ tegelikult näidata tahtakse, eriti aga võimalikele alternatiividele.

Eks ole minagi üks jutumärkides ekspert, kellele ei tundu pakutud lahendus hea. Täpsustan. Eeldades, et meedias levitatud maheskiis on enam-vähem täpne ja plaanidele vastav, ei meeldi mulle sugugi mõte sellest, et Estonia teatri- ja kontserdimaja Pärnu maantee poolne sein kaetakse suures osas kinni, kusjuures mõlemas tiivas lõhutakse igati viisaka fassaadi-elementi tervik (kas ei meenu teilegi Tallinna Kaubamajaga toimunu?). Kontserdimaja ja juurdeehituse vahele aga moodustub mõttetu, kõige kõledamatele tuultele avatud nurk, mida päikesekiired täidavad kogu ulatuses heal juhul vaid varjastel suvehommikutundidel.

Arvan ühtaegu teadvat, millisel juhul võiks sellel juurdeehitusel ja seeläbi kogu ümbritseval alal nägu ja tegu olla.

Kui joonduda kontserdimaja järgi

Esiteks siis, kui uusehitise Viiru-poolne külg on samal joonel kontserdisaali seinaga ning mõistagi ka väljanägemiselt sellega „ansambliks“.

Teiseks siis, kui see uus hoonne on vanast lahus. Hoonete vahele jääks uus jalakäijate tänav, mida sisustaksid kohvikud (miks mitte uue ooperimaja kohvik) ja mitmesugused teemakohased ärid (muusikapood, meened jne). Ilmselt on vajalik mõni ühendav

JAANUS NURMOJA
kodanikuaktivist

Ainus mõistlik alternatiiv stsenaariumile „uusehitise ühel joonel kontserdimajaga ning vanast majast lahus“ tundub olevat see, et kõik jääb nii nagu praegu ning uus ooperimaja kerkib mujale, näiteks mere äärde, reisisadama ja linnahalli lähedal olevale ümarale neemele.

element. Kui seda just maa alla ei tehta, siis peaks ta jääma kindlasti üksnes vana maja ametiruumide korpuse kohale, et olulised fassaadielemendid ei kannataks. Kuna sealsamas peidab maapõue endas iidse bastioni osi, mida ei tohi lõhkuda, siis ehk saaks neid ka tänavalt vaadeldavaks muuta?

Panoraamivaade küll kaob, kuid parim osa praeguse Estonia tagaküljest jääb ikkagi nähtavaks neile, kes viibivad sellel uuel tänaval või heidavad sinna pilgu. Kellele see Stalini ajal loodud „feik“ ei meeldi, sellel ta silma ei riiva. Jah, pärast sõda taastatud teatri- ja kontserdimaja Pärnu maantee poolne fassaad pole küll originaaliga sarnane, kuid ka mitte selline, mida peaks tingimata häbenema või peitma, liiatigi veel peitmist lausa eesmärgiks võtma.

Sein ühel joonel kontserdimaja seinaga tähendab mõistagi, et ka teatri taga oleva pargi Viiru-poolne ots ehitatakse täis. Praegune mahuudee justkui taotleks mingit kompromissi ooperiteatri ruumivajaduse ning iga haljasaala iga hinna eest kaitsva mõtteviisi vahel, kuid selleks, et tulemuses näha kasvõi pelgalt visuaalset kasu linnaruumile, peab üksjagu fantaasiat olema. Eespool juba mainisin päikesevaest nurka. Pargi osalisest säilimisest pole seega kuigi palju rõõmu. Tõsi, uus teatrihoonete vaheline jalakäijate tänav, mida minu pakutav plaan ette näeb, näeks päikest veelgi vähem – südasuvel ehk mõnel pärastlõunatunnil, kus sagil kella 17 paiku – kuid seda saab kompenseerida tänavale loodud õdusa atmosfääriga.

Ehkki ma pole vaimustuses mõnedest linnaplaneerimise dogmadest, mis loevad „üleliigset“ avart milleleki ebasüdasaks (eriti väikelinnades), olen sedapuhku küll seisukohal, et kogu pargi katmine võib muuta selle killukese linnaruumist hoopis nägusamaks ja loogilisemaks, nii jõhker kui see paradoks ka ei tundu.

Siiski – kui päris täpne olla, siis on jutt peaaegu kogu pargiala katmisest uue ooperimaja-

ga. Arvestades muu hoonestuse paigutust, tundub nimelt kõige loogilisem, et draamateatri ja uue ooperimaja vahele jääb väike kolmnurkne haljasaala. Arvatavasti pole ka üks sealsetest pargiteedest lihtsalt juhuslikult kõnnitee suhtes diagonaalne.

Sealsamas seisab ka 1905. aasta veresauna ohvrite monument. Esmaspilgul tundub, et see jääb uutes oludes liialt eraldatuks paigast, kus tsariarmee terroriakt toimus, aga tegelikult on endine Uus turg ju sealsamas kõrval ning sobivamat kohta on sellele monumendile keeruline, kui mitte lausa võimatu leida.

Lahendatav ruumiprobleem

Ruutmeetreid jääks ehitise alla hinnangute järgi umbes sama palju, nagu rahvusoperi välja käidud lahenduses. Artikli varasemas veebiversioonis aga ei pööratud ma tähelepanu ruumide ümberpaigutamise vajadusele, mis eespool kirjeldatuga paratamatult kaasneb – täpsemalt asjaolule, et võrreldes senise ruumiprogrammiga tuleks saal ja lava pöörata 90 kraadi vasakule ning teised ruumid paigutada vastavalt ümber. Muu hulgas tähendaks see sissepääsu draamateatripoolses seinas.

Siin ilmnes üks (ja vist ainus) probleem, mis õnneks ei tundu olevat lahendamatu.

Peaaegu külglaasid. Ma kahjuks ei tea nende otstarvet ning saladuseloori ei kergitanud ka arhitekt Toivo Tammiku artikkel 3. mai Postimehes, mis mahuudee üksikasju tutvustab. Ilmselt peab teater neid häda-vajalikuks – miks nad muidu ruumiprogrammis ette nähtud on. Kummagi mõõtmed on 20 x 20 meetrit. Aga kui need külglaavad oleksid väiksemad, näiteks 14 x 20, 10 x 20 või 15 x 15 meetrit või erinevas suuruses?

Probleemi peaks osaliselt aitamata lahendada juba eespool mainitud ühendav lüli vana ja uue hoone vahel. Üks külglava oleks otsapidi vanas majas (ametiiruumide korpuse kohal), jalakäijate tänav läbiks seetõttu osa-

Kangelased, kelle ajalugu on unustatud

28. aprill oli tänavu kurb päev: suri astronaut Michael Collins. See oli mees, kes sõitis 1969. aastal Kuule, kuid kosmoselaevast ei väljunud. Buzz Aldrin ja Neil Armstrongi mäletatakse nende kuukõnni poolest igavesti, kuid Collinsi nimi on juba unustatud.

Mõtlen tihti inimestele, kes on olnud meie ühiskonna arengu olulise tähtsusega, kuid kelle nimed on nüüdseks ajahõlma vajunud.

Geeniuse varjus

Salieri oli omal ajal väga tunnustatud helilooja, ent kes mäletaks nüüd tema nime, võrreldes Mozartiga? Peter Schaffer kirjutas sel eeldusel võrratu näidendi „Amadeus“, näidates Salierit keskpärase mehena ja Mozartit geeniuseks. Schaffer võttis alu-

GEORG MALVIUS
lavastaja

Meil tuleb meeles pidada minevikuinimesi, kes rajasid meie ühiskonna viisil, mille eest neid pole tunnustatud.

seks Aleksandr Puškini lühinäidendi „Mozart ja Salieri“, mis oli ühtlasi Rimski-Korsakovi operi libreto. Ajalugu kugistab kesk-pärasuselt alla ning jätab järele vaid geeniused.

Ameerika ajaloo on palju neid, kes on unustatud ning ajalooõpikute väljajäänud. Kes oli kuulnud Alexander Hamiltonist, enne kui paar aastat tagasi jõudis Broadwayle ja saavutas määratu menu muusikal „Hamilton“? Me teadsime vaid George Washingtoni – aga Alexander Hamilton?

1919. aastal tabas president Woodrow Wilsonit insult ning tema teine abikaasa Edith Wilson juhtis põhimõtteliselt riiki ja otsustas Ühendriikide saatuse üle. Woodrow Wilsonit mäletatakse presidendina, kuid tegelikult oli president Edith.

Ka arstiteaduses on arvukalt näiteid unustatud inimestest. Aastaid enne seda, kui Pasteur mikroobiteooria tõestas, oli Ungari arst Ignaz Semmelweis nõudnud, et arstid ja haiglapersonal enne iga meditsiiniprotseduuri käsi peseks. Selle tulemusel langes sünnitajate suremus 12,34 protsendilt 2,28-le. Kuid selles valdkonnas mäletatakse Louis Pasteuri.

Ajalugu on kidakeelne ka Stanislav Petrovi suhtes, kes kahtlemata päästis 1983. aastal maailma hukatusest, keeldudes käsku täitmast. 44aastane vene ohvitser Petrov keeldus uskumast varajast hoiatussüsteemi häiret, et Ühendriigid on algatanud Nõukogude Liidu vastu raketirünnaku. Lõpuks osutus see süsteemirikkeks ning Petrov oli ennetanud kogu planeedi hävingu.